POSTANOWIENIE TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 12 stycznia 2010 r.*

W sprawie C-497/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Amtsgericht Charlottenburg (Niemcy) postanowieniem z dnia 7 listopada 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 17 listopada 2008 r., w postępowaniu:

Amiraike Berlin GmbH

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes izby, R. Silva de Lapuerta (sprawozdawca), G. Arestis, J. Malenovský i T. von Danwitz, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: R. Grass,

po wysłuchaniu rzecznika generalnego,

* Język postępowania: niemiecki.

wydaje następujące

Postanowienie

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 10 WE, 43 WE i 48 WE.

2 Wniosek ten został złożony w ramach postępowania w sprawie wszczętej przez spółkę prawa niemieckiego Amiraike Berlin GmbH (zwanej dalej „Amiraike") o powołanie likwidatora dla znajdującego się w Niemczech majątku spółki prawa angielskiego Aero Campus Cottbus Ltd (zwanej dalej „AeroCC").

Ramy prawne

Prawo niemieckie

3 Oznaczony tytułem „Koniec likwidacji" § 273 Aktiengesetz (ustawy o spółkach akcyjnych) z dnia 6 września 1965 r. (BGBl. 1965 I, s. 1086), stanowi:

„1. Jeśli likwidacja została zakończona i zostało przedłożone sprawozdanie końcowe, likwidatorzy zgłaszają likwidację do rejestru handlowego. Spółka ulega wykreśleniu.

[…]

4. Jeśli później okaże się, że konieczne są dalsze czynności likwidacyjne, sąd na wniosek uczestników powołuje na nowo dotychczasowego likwidatora lub powołuje nowego likwidatora. […]

5. Przeciwko orzeczeniom zgodnie z ust. 2, 3 i ust. 4 zdanie pierwsze dozwolona jest natychmiastowa skarga".

4 Zgodnie z § 145 Gesetz über die Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (ustawy o postępowaniu niespornym) z dnia 17 maja 1898 r. Amtsgericht ma właściwość w zakresie powołania likwidatora w zastosowaniu § 273 ust. 4 ustawy o spółkach akcyjnych.

5 Zgodnie z § 43 ust. 1 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (ustawy wprowadzającej kodeks cywilny) prawa do rzeczy podlegają prawu państwa, w którym rzecz się znajduje.

Prawo angielskie

6 Companies Act 2006 (ustawa z 2006 r. o spółkach, zwana dalej „CA 2006") nakłada na spółki z ograniczoną odpowiedzialnością obowiązek przedłożenia bilansu rocznego.

7 Artykuł 1000 CA 2006 stanowi:

„1. Jeśli sekretarz ma uzasadnione powody, by twierdzić, że dana spółka nie prowadzi działalności, może skierować do niej nadane pocztą pismo z pytaniem, czy prowadzi ona działalność.

2. Jeśli sekretarz nie uzyska jakiejkolwiek odpowiedzi w terminie jednego miesiąca od przesłania pisma, przesyła on w terminie dwóch tygodni liczonych od dnia, w którym upływa powyższy termin jednego miesiąca, pismo listem poleconym, w którym powołane zostaje pierwsze pismo i stwierdza się, że (a) nie wpłynęła jakakolwiek odpowiedź i że (b) jeżeli jakakolwiek odpowiedź nie zostanie udzielona na drugi list w terminie jednego miesiąca od wskazanej w nim daty, w Gazette zostanie opublikowana informacja o wykreśleniu nazwy spółki z rejestru.

3. Jeśli sekretarz (a) otrzyma odpowiedź ze wskazaniem, że spółka nie prowadzi działalności, lub (b) nie otrzyma odpowiedzi w terminie jednego miesiąca od przesłania drugiego listu, może opublikować w Gazette informację, którą wysyła również pocztą spółce, wskazującą, że po upływie trzech miesięcy od opublikowania informacji zawarta w niej nazwa spółki zostanie wykreślona z rejestru, a spółka rozwiązana, o ile nie zostanie przeprowadzony przeciwdowód.

4. Po upływie terminu wskazanego w informacji sekretarz może wykreślić nazwę spółki z rejestru, chyba że przed upływem tego terminu spółka przeprowadzi przeciwdowód.

5. Sekretarz publikuje w Gazette informację wskazującą, że nazwa spółki została wykreślona z rejestru.

6. Spółka zostaje rozwiązana z chwilą publikacji informacji w Gazette.

7. Jednakże (a) każdy członek zarządu, prezes lub wspólnik pozostaje (ewentualnie) odpowiedzialny i zakres ich odpowiedzialności może być taki jak w przypadku, gdyby spółka nie została rozwiązana oraz (b) żadne z postanowień niniejszego artykułu nie uchybia właściwości sądu do likwidacji spółki, której nazwa została wykreślona z rejestru".

8 Zgodnie z art. 1012 CA 2006:

„1. W przypadku rozwiązania spółki wszelkie rzeczy i prawa będące własnością spółki lub powierzone jej w chwili rozwiązania (włącznie z nieruchomościami wynajmowanymi lub wydzierżawionymi, z wyjątkiem nieruchomości powierzonych spółce przez osoby trzecie) są uznane za rzeczy niczyje oraz:

a) przypadają w związku z tym w pierwszej kolejności (w zależności od przypadku) Koronie, księstwu Lancaster lub księstwu Kornwalii oraz

b) zostaną przeniesione i są traktowane jak inne rzeczy niczyje przypadające Koronie, księstwu Lancaster lub księstwu Kornwalii.

[…]".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

9 Spór przed sądem krajowym dotyczy postępowania niespornego mającego za przedmiot powołanie „następczego" likwidatora położonego w Niemczech majątku spółki AeroCC w zastosowaniu w drodze analogii § 273 ust. 4 ustawy o spółkach akcyjnych, zgodnie z zasadami prawa niemieckiego dotyczącymi spółki pozostałej lub podzielonej.

10 Spółka AeroCC została utworzona w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Anglii i Walii w dniu 8 kwietnia 2005 r. i została wpisana do rejestru spółek w Cardiff.

11 Zarząd spółki zaniedbał następnie przedłożenia sprawozdania finansowego sprawdzonego przez brytyjskiego doradcę podatkowego, co stanowi wymóg prawa brytyjskiego. Zgodnie ze wskazaniami sądu krajowego AeroCC została w związku z tym wykreślona z rejestru w styczniu 2008 r., skutkiem czego jej majątek przepadł na rzecz korony brytyjskiej.

12 AeroCC utrzymuje w Niemczech jedynie biuro dla celów korespondencji. Spółka ta posiada jednak w Niemczech różnego rodzaju aktywa, w szczególności udział w spółce prawa cywilnego z siedzibą w Berlinie, która z kolei posiada majątek w postaci nieruchomości w Niemczech, oraz roszczenia o przeniesienie własności położonych w Niemczech nieruchomości, a także roszczenia odszkodowawcze.

13 Spółka Amiraike, większościowy wspólnik spółki AeroCC, zwróciła się w dniu 16 czerwca 2008 r. do sądu krajowego z wnioskiem o powołanie „następczego" likwidatora celem zlikwidowania położonego w Niemczech majątku AeroCC zgodnie z zasadami spółki pozostałej i podzielonej.

14 Zdaniem sądu krajowego środek tego rodzaju, jak przewidziano w art. 1012 CA 2006 jest środkiem wywłaszczającym. O ile zasadniczo tego rodzaju środki nie mogą wywoływać skutków poza granicami państwa członkowskiego, w którym zostały ustanowione, to zasada ta nie ma jednak zastosowania w postępowaniu przed sądem krajowym. Zdaniem tego sądu, gdy w wykonaniu swobody przedsiębiorczości na podstawie art. 43 WE i 48 WE spółka świadomie poddaje się prawu spółek jednego państwa członkowskiego, nie może ona powoływać się na korzystniejsze prawo spółek obowiązujące w innym państwie członkowskim, na którego terenie znajduje się część jej aktywów, celem uniknięcia niekorzystnych skutków prawnych wynikających z rozwiązania tej spółki na podstawie prawa państwa członkowskiego, w którym została utworzona. Tego rodzaju „wybieranie rodzynek z ciasta" jest niezgodne z prawem wspólnotowym i brak jest możliwości powoływania się w tym zakresie na niemieckie pojęcia spółki pozostałej lub spółki podzielonej, ponieważ stanowią one przestarzałe konstrukcje prawne z czasu zimnej wojny.

15 W tych okolicznościach Amtsgericht Charlottenburg postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy przepisy prawa wspólnotowego pierwotnego, w szczególności art. 10 WE, 43 WE, 48 WE, a także zasada wzajemnego uznawania krajowych porządków prawnych państw członkowskich Wspólnoty [Europejskiej] pomiędzy sobą, powinny być rozumiane w ten sposób, że jedno państwo członkowskie (państwo członkowskie pierwsze) poprzez ratyfikację prawa wspólnotowego pierwotnego zadeklarowało zasadniczo swoją zgodę na skuteczność na swoim terytorium wydanego w ramach porządku prawnego drugiego państwa członkowskiego środka wywłaszczającego w każdym razie w sytuacji, gdy dotknięta środkiem wywłaszczającym spółka prywatnoprawna uprzednio w wykonaniu swojej prawnowspólnotowej swobody przedsiębiorczości świadomie poddała się nakazującemu wywłaszczenie prawu spółek drugiego państwa członkowskiego, pomimo że prowadzi ona działalność gospodarczą w pierwszym państwie członkowskim i dysponuje tam majątkiem dotkniętym środkiem wywłaszczającym?".

W przedmiocie właściwości Trybunału

16 Zdaniem Amiraike i rządu niemieckiego orzeczenie, które ma wydać Amtsgericht Charlottenburg, nie ma charakteru sądowniczego. Należy w związku z tym zbadać, czy w niniejszej sprawie Amtsgericht Charlottenburg ma wydać orzeczenie o charakterze sądowniczym, aby stwierdzić, czy Trybunał jest właściwy do rozpatrzenia pytania prejudycjalnego zgodnie z art. 234 WE.

17 W tym względzie nie ma jakichkolwiek wątpliwości, że Amtsgericht Charlottenburg jest „sądem". Aby sąd ten był uprawniony do zwrócenia się do Trybunału na podstawie art. 234 WE, konieczne jest, by był przed nim zawisły spór i by sąd ten orzekał w ramach postępowania prowadzącego do wydania orzeczenia o charakterze sądowniczym (zob. postanowienia: z dnia 18 czerwca 1980 r. w sprawie 138/80 Borker, Rec. s. 1975, pkt 4; z dnia 5 marca 1986 r. w sprawie 318/85 Greis Unterweger, Rec. s. 955, pkt 4; wyroki: z dnia 19 października 1995 r. w sprawie C-111/94 Job Centre, zwany „wyrokiem w sprawie Job Centre I", Rec. s. I-3361, pkt 9; z dnia 14 czerwca 2001 r. w sprawie C-178/99 Salzmann, Rec. s. I-4421, pkt 14; z dnia 15 stycznia 2002 r. w sprawie C-182/00 Lutz i in., Rec. s. I-547, pkt 13; z dnia 30 czerwca 2005 r. w sprawie C-165/03 Längst, Zb.Orz. s. I-5637, pkt 25; a także z dnia 27 kwietnia 2006 r. w sprawie C-96/04 Standesamt Stadt Niebüll, Zb.Orz. s. I-3561, pkt 13).

18 Z akt sprawy w postępowaniu przed sądem krajowym wynika, że Amtsgericht Charlottenburg zwrócił się do Trybunału z pytaniami prejudycjalnymi jako organ administracji. Przedmiot orzeczenia, które ma zostać wydane, jest ograniczony do powołania „następczego" likwidatora położonego w Niemczech majątku AeroCC. W ramach zastosowania bezpośredniego lub w drodze analogii § 273 ust. 4 ustawy o spółkach akcyjnych podstawowym zadaniem sądu jest stwierdzenie, czy osoba zaproponowana przez wnioskodawcę lub inna osoba spełnia warunki dla powołania jej w charakterze likwidatora majątku spółki wykreślonej z rejestru.

19 Ponadto z akt sprawy nie wynika, aby przed Amtsgericht Charlottenburg zawisł spór pomiędzy Amiraike i ewentualną stroną pozwaną. Przeciwnie, zgodnie z wprowadzającymi wyjaśnieniami zawartymi w postanowieniu odsyłającym przedmiotem postępowania jest jedynie „sprawa" z zakresu prawa handlowego, a nie „spór". We wprowadzeniu tym wskazano jedynie nazwę i adres AeroCC. Ponadto, przedstawiając okoliczności faktyczne w postanowieniu odsyłającym, nie wskazano jakichkolwiek osób

lub instytucji kwestionujących wniosek złożony przez Amiraike w zakresie dotyczącym spółki AeroCC, której Amiraike jest większościowym wspólnikiem.

20 Jednocześnie z akt sprawy przedstawionych Trybunałowi nie wynika, jakoby sytuacja Amiraike, przed zwróceniem się przez Amtsgericht Charlottenburg do Trybunału, dawała podstawę dla orzeczenia, od którego wniesiono by do tego sądu odwołanie. Sąd ten jest więc pierwszym organem, który zapoznał się z wnioskiem o powołanie likwidatora AeroCC.

21 Z powyższego wynika, że w postępowaniu przed sądem krajowym Amtsgericht Charlottenburg działa jako organ administracyjny i nie rozstrzyga przy tym sporu, a zatem wykonuje funkcję niesądowniczą.

22 W związku z powyższym należy zastosować art. 92 § 1 oraz art. 103 § 1 regulaminu i stwierdzić, że Trybunał jest oczywiście niewłaściwy do rozpatrzenia pytania przedstawionego przez Amtsgericht Charlottenburg.

W przedmiocie kosztów

23 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) postanawia, co następuje:

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej jest oczywiście niewłaściwy do udzielenia odpowiedzi na pytanie przedstawione przez Amtsgericht Charlottenburg w postanowieniu z dnia 7 listopada 2008 r.

Podpisy